

KOVÁCS SÁNDOR

MAGYAR EMLÉKEK A VERECKEI-SZOROSBAN

A Beszkidek vízvásztó gerince felől rohanó Latorca folyó Alsóvereckénél, a hegyek fogságában egy éles kanyarral nyugatra fordul, majd Vezérszállásnál irányát majdnem ellentétesre változtatja, és délkelet felé folyik tovább. Egyes feltételezések szerint a 16. század végén egy földrengés következtében átrendeződött hegyek torlasza változtatta meg a Latorca folyásirányát. A kurucok által is megénekelte folyó alakította ki a Vereckei-szorost, az Alsóvereckéig kanyargó völgyet, ahonnan aztán az egyik mellékvíz mentén juthatunk fel a Beszkidek legismertebb átjárójába – a Vereckei-hágóra.

A Verecke elnevezés a *verécke* – kis udvar- vagy kertajtó – szavunktól származik. Honfoglaló őseink eme *veréckén* léptek az új hazába. Valószínűleg jól felmérték, hogy a Kárpátokon való átkelés legkevesebb erőfeszítéssel ott valósítható meg, ahol a hegylánc a legkeskenyebb. A tatárjárás előtt kiépült gyeplívonon a Munkáctól északabbra nyíló Latorca-völgyet *Orosz Kapu* néven tartották számon, keletre vezető átjáróként szolgált. A gyeplívon előtti terület, azaz a gyeplívon, itt kiterjedt egészen a Beszkidek ormáig, az azokon átvezető utakra. De az átjárót, az Orosz Kaput a betörő ellenség is ismerte és használta, ezért annak védelemi szempontból óriási szerepe volt. A Latorca felső, hegyi szakaszán a hágóig vezető út – a Vereckei-szoros – számunkra tehát nem csupán a táj szépsége miatt vonzó. Itt minden magyar ember szíve hevesebben dobog, más értelmet kapnak a csörgedező patakok, az egymás háttára kapaszkodó hegyek, a madárdalos erdők, és a virágillattal bódító mezők hullámzó váltakozásai. Haladjunk végig a szoroson, szippantsuk be a Kárpátok, a Latorca történelmi események pátoszával átítatott kristálytisza levegőjét, és közben próbáljuk meg átélni, amit honfoglaló őseink érezhettek az új haza földjére érkezve.

A VEZÉRSZÁLLÁSI RÁKÓCZI-ASZTAL

Szolyva és Alsóverecke között az M06-os számú országúttal párhuzamosan fűt a régi galíciai országút. A Latorca és a Szarvas (*Zsdenyivka*)-patak összefolyásánál fekszik az ukrán-ruszin Vezérszállás (*Піднолоззя, lakossága 789 fő*). 1888-ban Pudpolóc és Romanóc (*a mai község délkeleti része*) egye-

sítése után a létrejött új község a Vezérlő Fejedelem iránti tiszteletből kapta a Vezérszállás nevet. A névadás nem volt véletlen.

*A Rákóczi-asztal Sárospatakon, a kollégium gyűjteményében.
Kovács Sándor felvétele.*

II. Rákóczi Ferenc a szabadságharc kibontakozásának idején, 1703 júniusának végén a még kiképzetlen kuruc csapattal Munkácson csatát veszített. Katonáival visszavonult a Beszkidek biztonságos ölelésébe. A fejedelem június 27-én (*egyes forrásokban 28-án*) itt töltötte az éjszakát. Duzsar (*Duzsárj*) István, Jalova (*Jávor*) falu kenézének házában (*Romanóc 1. sz. alatti ház*). Számára – ősi szokás szerint, a legmagasabb méltóságnak kijáró tiszteletből – egy nagy juharfaasztalon ágyaztak meg. A ládaszerű aljzatra erősített asztallap 1 öl (1,9 m) hosszú, 3 láb (95 cm) széles, 5 hüvelyk (13 cm) vastag volt. Másnap reggel Rákóczi Zavadvára ment, hogy találkozzon Bercsényivel, aki zsoldosokkal és pénzzel érkezett a felkelők megsegítésére.

Az asztalt a környékbeli ruszinok szent ereklyéjeként tisztelték, zarándokhelyül szolgált, itt rótták le a fejedelem iránti hódolatukat. A *Bereg* 1898. január 16-i számában erről így írt: „Ekkor nap-nap mellett sűrűbb lett a látogatók száma és az asztalra minden hazafi egy néhány húszast, vagy tallért is tett a családnak. Később egész csoportokban rándultak le a munkácsiak és beregszásziak, kik magukkal hozván egy alkalommal a zenét is, azon az asztalon egy nagy lakomát is

rendeztek. A sok megmaradt bor és úri étel a szegény családnak maradt, melyből egy álló hétig táplálkoztak; jutott még a huszasokból is bőven, hiszen akkor volt még az urak zsebében. És azt állítja a Duzsárj-család, hogy különösen nyáron volt mindig látogatója az asztalnak, a midőn kegyeletből egy pár forint mindig kikerült. Az asztalt később vásárolni kezdték s Bay Ilona urnő 120 frton meg is vette s előbb a sárospataki kollégiumban volt egy ideig, később Budapestre, a múzeumba került. – Az a különös az egészben, hogy míg az asztal Duzsárjék birtokában volt, úgy a mezei munka, mint a marhanivelés s egyéb állatok nevelése úgy ment, mint a karikacsapás; szerencse kísérte az egész családot. A hogy pedig az asztalt eladták, betegség köszöntött be a családba, a marhaállomány napról-napra apadt, Duzsárjék gazdasága szemlátomást lepadt; az asztallal a család szerencséje is el volt adva, ebben a hitben vannak mindnyájan, s hogy sajnálják az asztalt, kitűnik abból, hogy e sorok Íróját kérdezték: nem lehetne-e az asztalt visszavásárolni s naponként így sóhajtának fel: «Istenem, bár ne adtuk volna el azt a drága, kedves Rakóczy-asztalt, a mi szerencsénket!»

1882-ben Bay Ilona csarodai földbirtokos úrhölgy megbízta Lehoczky Tivadart, hogy 120 forintért vásárolja mag a családtól az asztalt. Állítólag a család Janka Sándor, beregi hírlapszerkesztő közbenjárásának és rábeszélésének engedve vált meg az ereklyétől. A *Sárospataki Református Lapok* 1909. augusztus 15-i számából megtudjuk az ügylet részleteit is: „Mig Lehoczky T. ur ez ügyben intézkedhetett volna, a vereckei járásbíró urtól megtudta, hogy a nevezetes ereklyét egy fiatal urakból álló társaság megvette Bereg megye részére s azt máris elhelyezték a megyeházán. E hir hallatára a fenkölt gondolkodású urnő megbízta Lehoczky urat, hogy „az asztal megvételére szánt 120 frtot immár a sárospataki főiskolának muzeuma számára küldje el. A 120 frtot aug. 3 án, meleghangu levél kíséretében Lehoczky ur elküldte főiskolánk igazgatóságának, amely megbízta a szépészeti és műrégészeti muzeum akkori órét (Bokor József akad. tanárt), hogy ha lehetséges vegye át a kegyeletes emléket a fentebb említett társaságtól. Bokor levélben kereste meg ez ügyben Jobszty Gyula bereg megyei alispánt, aki válaszában értesítette Bokort, hogy bár a magyar történelmi emlékek iránt érdeklődők, akik az asztalt megvették, nem szívesen egyeztek bele, hogy ez a megyéből más hatóság területére vitessék át, mindazáltal a szervezés alatt álló főiskolai muzeum kitűzött céljára való tekintettel, – hajlandók azt átengedni a beszerzési áron. [...]

A történelmi emlékü asztalt az 1883–4 iskolai évben a Bay Ilona urnő adományából megvette a főiskola s ideiglenesen a természettani muzeumban helyezték el. [...]

Lehoczky Tivadar, ügyész ur; mikor f. é. május 29-én főiskolánkat meglátogatta, megtekintette, a fentebb. felsorolt adatokat élőszóval is felelevenítette, miközben megjegyezte, hogy az asztal eredetileg magasabb volt, mint most, mert alsó részéből, bizonyosan korhadt volta miatt, mintegy 40 centimeternyit levágtak.”

A szent ereklye elvesztését nemcsak a család, hanem a falubeliek is fájó szívvel vették tudomásul. Rákóczi asztala ma is a Sárospataki Kollégium Gyűjteményének becses darabja, megtekinthető a kollégiumi múzeumban.

EMLÉKTÁBLA A VERECKEI-SZOROSBAN

A Latorca folyó által kialakított Vereckei-szoros legkülönösebb szakasza Vezérszállás északi szélén van. Itt, ahol az irdatlan hegyek szinte teljesen öszszezárnak, a Latorca szemérmesen karcsúbbá válik, mindössze annyi rést tör magának, hogy, gondolva az utazókra, még az út is elférjen. Majd a félelmetes hegyek közül kiszabadulva, a sziklás mederben harsogó csobogással hirdeti a hegyek fölött aratott győzelmét. A szoros legszűkebb részén vezető útról jól kivehető a folyó túlsó partján, a fák közül meredező – Napóleon-sziklaként

*A Vereckei-szoros legszűkebb része a Napóleon-szirttel.
Kovács Sándor felvétele.*

emlegetett – sziklaszirt. Az elnevezés eredetére érdemi magyarázatot nem találunk. Ezen a sziklán a millenniumi ünnepségsorozat idején, 1896. július 20-án a vármegye által finanszírozott emléktáblát avattak. Mivel az emléktábla avatása a munkácsi ezredéves emlékmű alapkövetételének másnapján volt, és Erdély Sándor miniszter részt vett ezen az ünnepségen is, az esemény országos jelentőségűvé vált. A vereckei millenniumi ünnepségekről a fővárosi lapok (*Vasárnapi Ujság*, *Pesti Napló*, *Budapesti Hírlap*) is beszámoltak. Figyelemre méltó, hogy az avatásról 1896. július 21-i számában a nemzetközi sajtóvilág tekintélyes orgánuma, az 1854–1944 közötti időszak meghatározó magyarországi német nyelvű lapja, a *Pester Lloyd* is terjedelmes cikkben számolt be. Kuriózumként a lapot magyarra fordítva idézzük: „A miniszter és kísérete, a törvényhozás küldöttségei és a szomszéd megyék képviselői teljesen megtöltötték a vonatot, amely először Szolyva-Hársfalván állt meg, ahol fehérbe öltözött lányok várták a vendégeket. Bár a gyerekek nagyrészt idegen nemzetiségűek voltak, mégis több magyar dalt énekeltek. A miniszter nagy érdeklődéssel kérdezte a gyerekeket az iskolai oktatásról. Volócz volt a második állomás, amit érintett a vonat, ahol az összes gazda és a környék egész iskolai ifjúsága összegyűlt az ünnepélyes fogadásra. Amikor a vonat megállt, előlépett egy fiatal legény, aki a miniszterhez fordult és hangosan elmondta üdvözlő beszédét. A miniszter átölelte és megpuszilta a kis szónokot és ismét köszönetet mondott a meleg üdvözlő szavakért. Az állomás előtt 40 kocsit várakozott, amelyeket gazdagon díszítettek nemzeti színű szalagokkal.

Paur Géza a Vasárnapi Ujság 1896/31. számában megjelent felvételei az avatáson készültek. A bal oldali képen a középpontban Erdély miniszter, a jobb oldalin Fankovics lelkész.

Balajthy főszolgabíró és Nedeczey országgyűlési képviselő a vendégeket a kocsikban kijelölt helyeikre vezették, és néhány perc múlva az egész menet elindult az Alsó-Vereczkére vezető úton. A menet által érintett falvak házait zászlódíszbe öltöztették. A lakosok mindenütt sorfalat képeztek és viharos éljenzéssel köszöntötték a vendégeket. Felső-Vereczkén egy nagy diadalívet hoztak létre. Végül a gyönyörű időben, a csodás környéken a vereczkei szoroson keresztül vezetett az út.”

Régi képeslap dr. Ravasz István közreadásában.

A táblaavatási ünnepségen a népes és előkelő vendégsereg előtt Fankovics Antal, fiatal volóci görög katolikus lelkész kétnyelvű avatóbeszédében többek között kiemelte: „*Ami ugyanis itt ezer év előtt történt, folytatódik most is örök*

időkre, nevezetesen a magyar nemzettel a honfoglaló társak lépték át a vereczkei szorosot. De velük együtt jövő orosz nép (értsd: ruszinok – KS) ezer éven át, mint jó és balsorsban egyenlően részes honfitársak küzdenek a mindkettőjüknek édes magyar haza fenntartásáért és most, ezer év múlva is még mindig mint testvérek példás egyetértésben és békességben élnek a vereczkei szoros által kijelölt Kárpátok lábainál. [...] Hulljon le hát a lepel a háromszoros jelentőségű emlékműről, a mely dicső helyet fog jelölni, az egykor harci zajtól visszhangzó eme bércek pedig most zengjék lelkes örömünk óhaját, amely abban áll, hogy édes magyar hazánk dicsően éljen! Éljen! Éljen!” – írta a Pester Lloyd.

A táblát felavató Erdély Sándor igazságügyi miniszter válaszbeszéde szintén hasonlóan fennkölt volt: „Mélyen meghatva, hálával, örömtelt szívvel borulok le előtted mindenható jó Isten, hogy meghagytad érnem a mai napot, melyen hazaszeretetiünk adóját rójuk le a haza oltárán, midőn ezer évi lét után hazám minden polgárának szívében a hazaszeretet lángja lobog a nemzet egy nagy munkája után, mely történelmi létének első határkövét képezi. Köszönetet mondok és elismeréssel adózom hazám mindama fiaiak, kik lehetővé tették a mai ünnepségnek e helyen való megtartását. Adja a magyarok Istene, hogy a hazafiság e vidéken az eddiginél még dicsőbb aratást hajtson. Éljen a Haza! Éljen a Király!”

A miniszter beszéde után tarackból több díszlövést adtak le, mialatt lehullt a lepel a szikláról, melynek alsó részére erősítették az álló téglalap alakú, fehér emléktáblát. Közepén a nemzeti színekben pompázó címer, körül rajta pedig aranybetűs, dombornyomatos felirat volt. A címer fölött:

AZ EZER ÉV EMLÉKÉRE

balra:

896

ÁRPÁD.

jobbra:

1896

I. FERENC JÓZSEF

alatta félkörben:

ISTEN ÁLDD MEG A HAZÁT.

Megjegyezzük, hogy a tábla szövegét a különböző lapokban eltérően adták közre. Például, a *Magyar Szalon* 1896. évi augusztusi száma rajzzal illusztrálva, a tábla felső mondatát így írta le: **Az ezredév emlékére.** Sajnos

hiteles forrás hiányában csupán a gyakorisági szempontok alapján foglalkozhatunk állást, és ezek az általunk idézettek támasztják alá. Egyébként a rajz hitelessége is megkérdőjelezhető, mivel a tábla a későbbi képeslap tanúsága szerint nem fekvő, hanem álló téglalap formájú volt.

A szoros emléktáblája a Magyar Szalon 1896. augusztusi számában. Fireman Gyula rajza.

Az emléktábla Trianon utáni sorsáról a *Prágai Magyar Hirlap* 1925. június 16-i számában egy riportalany utazásáról beszámolva tett említést: „*A hegyoldalban szinte megközelíthetetlen helyen a zubogó patak felé majdnem függve, az ezeréves emlékoszlop – helye. Hatalmas terméskődarabok maradtak ott az emléktáblafelirattal: **Az ezeréves Magyarország emlékére.** Mindjárt a változás után le akarták rombolni, de nem sikerült, mert nem lehetett megközelíteni. Puskagolyókkal lövöldözték a táblát, de csak jelentéktelenül sértődött meg. A golyók visszapatantak.*”

Két hónap múlva ugyanez a lap augusztus 18-i számában újra írt az emléktábláról: „*A szorosban a Latorca jobb partja felett egy messzire ki-*

magasló, a hegyoldalból kinőni látszó kopár; természetes sziklaoszlopon, melynek környékét zöld fenyők koszorúzzák, egy szabályos négyszögletes belapulásban, a négyszögletes lap sarkain fűrés nyoma. Itt volt a verecke szoros messzire látszó aranybetűs emléktáblája, melyet, mert nem tudtak hozzáférni, először összelövöldöztek a szentségtörő kezek, majd valaki, kire a környék istenfélő ruszin népe nem tud jószívvel gondolni, életét veszélyeztetve, kötélen leereszkedve fért hozzá a táblához, hogy kirombolja azt. A merénylet sikerült. A lelketlen merész vállalkozó, mint mondják, 500 koronát kapott munkájáért. A márványtábla eltűnt helyéről, ki tudja melyik főszolgabírótság lomtárában hányódik. Azonban a nyomot, a tábla nyomát nem lehet eltüntetni, az örökre ott marad, hacsak fel nem robbantják a 8–10 méter magas sziklaormot is. És a nyom mindennél jobban s többet mesél és a szikla előtt azóta kalapot emelve halad el a szegény ruszin.”

A Pesti Napló 1935. április 21-i számában viszont egy kicsit másképpen írta le a tábla eltávolítását: „S a szem, amely a két meredek sziklafalat nézi, egyiken, jómagasan majdnem a csúcs alatt, egy tátongó, négyszögletes lyukat vesz észre. Kisérőim elmondják, hogy az üreg helyén emléktábla volt, melyen a magyarállam örökítette meg annakidején a magyarok bejövételének, egy nagy ezredév kezdetének az emlékét. Az emléktábla fölé, a hegycsúcsra pedig keresztet állíttatott. A fekete vaskereszt, szemben az idők viharával, ma is ott áll még a hegycsúcson, de az emléktábla már útjában volt a forradalmak és az államváltozás elszabadult szenvedélyeinek, melyek mindenképpen azon voltak, hogy eltávolítsák onnan a táblát. Mikor ez sehogy sem ment, a lakosság elbeszélése szerint, manlicherekkel lövöldöztek bele alulról, manlicher-golyókkal törték darabokra az aranybetűs, kemény gránitlapot s amikor néhány darabja még így is fennmaradt, nagy költséggel állványt építettek és úgy dobták le az emléktábla utolsó darabjait is. Azóta csak egy mély üreg mesél a verecke sziklafalon az ezer év kezdetéről, de ez a mély üreg talán sokkal többet mond, mint a darabokra lövöldözött emléktábla. Az ezer év emléke sokkal keményebb a gránitfalnál, azon nem fognak még a manlicher-golyók sem...”

A cikkben említett keresztől sajnos más információk nincsenek, a sajtóforrások sem az avatáskor, sem pedig később nem említik. Az emléktábla későbbi sorsáról a Magyarország című lap 1989. augusztus 11-i számában (Kassáról dr. Kovács Iván olvasói levélben) érdekes adalékkal szolgált: „Az ezeréves emléktáblát (896–1896) a cseh hatóságok az 1920-as években eltávolították, több éven át az alsóverecke járási hivatalnál volt elhelyezve, majd dr. Jankovich volt gimnáziumi tanárom, egyben a munkácsi Lehoczky

Múzeum igazgatója, vette gondozásba. Még a második világháború után is tett említést erről a történelmi tábláról az akkori Lehoczky Múzeum igazgatója, Zsupán Oszip Vasziljevics, ruszin prózairó.”

A táblaeltávolítás szégyenteljes akciójának pontos dátumát a források nem egyértelműen tálalják. R. Vozáry Aladár *Elszállt a Turul...* című könyvében a tábla eltávolítását határozottan 1922-re teszi. Annyi bizonyosnak látszik, hogy a Vereckei-szorosból az 1920-as évek első felében távolították el a milleniumi emléktáblát.

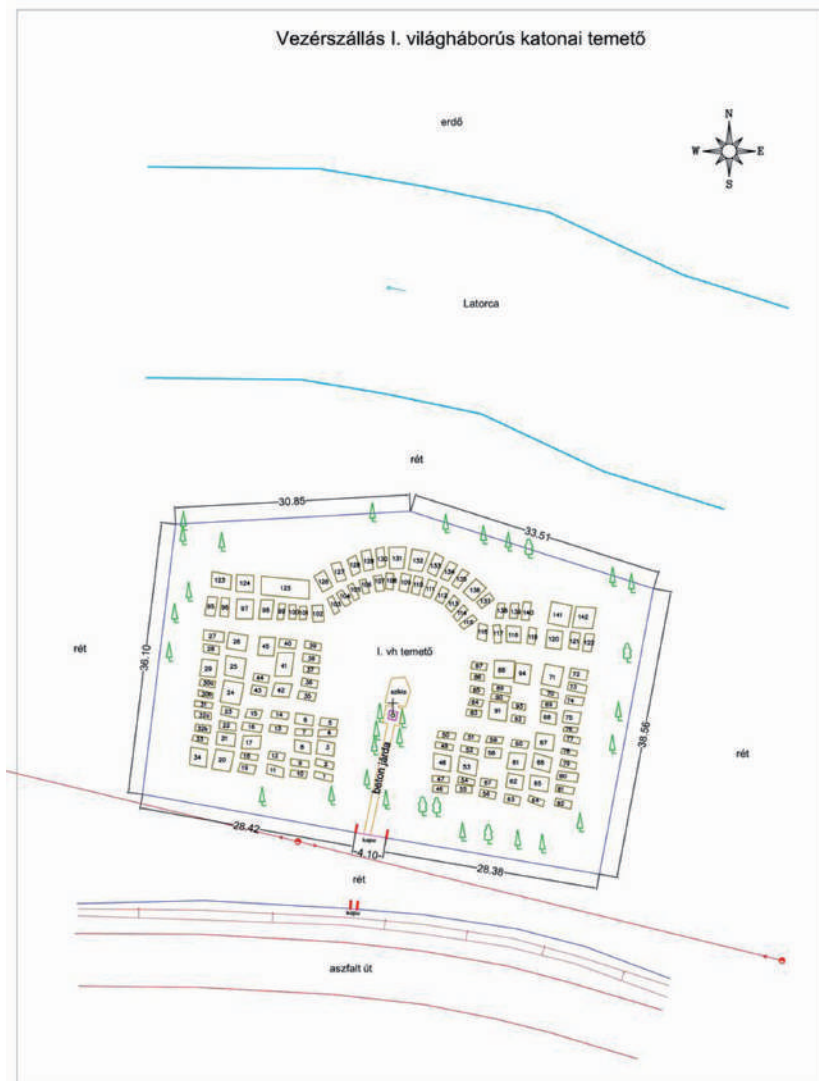
További sorsa pedig?

Egy évszázad távlatából hitelesen szinte kideríthetetlen. Adná az Isten, hogy a csodával határos módon valahonnan előkerülne, és elmesélné megaláztatásának útvesztőit.

AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚS KATONATEMETŐ EMLÉKMŰVE

A Vereckei-szoros legszűkebb részén, szemközt a Napóleon-szikkalával, az út mellett az Árpád-vonal egyik betonbunkerének maradványai idézik a második világháború borzalmait. De nem csak a második világháború néma tanúja ez a vidék. Az első világháború kezdetén csatatérre vált az egész környék. Az első uzsokiként közismert betörés során az orosz hadsereg több hágón át benyomult az ország területére. Így a cáriak 1914. szeptember 28-án a Vereckei-hágón át egészen Vezérszállásig nyomultak előre. Az Osztrák–Magyar Monarchia hadseregének csak október 6-ára sikerült kiverni Magyarországot területéről az ellenséget. Aztán a második uzsoki betörést követően, karácsony előtt az oroszok újra birtokba vették a hágót. A kárpáti téli csatában a Szurmay-hadtest csak egy hónap múlva, 1915. január 26-án foglalta vissza. Végül 1915 áprilisában, a kárpáti húsvéti csatában a honvédek és a népfelkelők végleg kiverték a cár seregeit a térségből. Az egykor szembenállásra kényszerített ártatlan katonaaldozatok ma a Latorca bal partján, a bunkermaradványoktól mintegy 100 m-re, a mező közepén, egy közös temetőben alusszák békében örök álmukat.

A temetővel kapcsolatban a Honvédelmi Minisztérium támogatásával működő társadalmi szervezet, a Vigyázók Had- és Kultúrtörténeti Egyesület elnöke, Hangácsi István szolgált bővebb információval, amit ezúton is köszönünk. A cseh levéltárakból beszerzett adatok, vázlatok alapján rekonstruálták a temetőt. A munkájukat segítő HM Zrínyi Nonprofit Kft. térképészei műszereik segítségével 2018-ban a mai napig is látható hantok geodéziai rögzítésével készítették el a mellékelt vázlatot:

A Vereckei-szoros temetőjének sémája. HM Zrínyi Nonprofit Kft. rajza.

A temető sírkeresztjei közül kiemelkedett a fából készült, nagyméretű, központi emlékkereszt. A helyiek szerint a központi keresztet a szovjet be-

rendezkedés után, 1945-ben egy lovas kozák csapat tette tönkre, amikor is lőfegyvereikkel céltáblaként tüzeltek rá. A jóakarató környékbeliek ezt rossz szemmel nézték. Annak érdekében, hogy az új hatalom a temetőt tovább ne rongálja, ne semmisítse meg, azt terjesztették el, hogy az első világháború során itt csak cári orosz katonákat hantoltak el. Ez a mende-monda annyira szárnyra kapott, hogy a munkácsi helyőrség egyik alakulata 1960-ban kerítéssel vette körbe a sírkertet, a közeli Jávor település kőbányájából pedig a régi fakereszt helyére egy méretes követ hozatott.

A mai napig ott található sziklatömb elé az 1990-es évek elején a szarvasházai *Forely* gyógyszálló új márvány emlékművet emelt. A téglatest alakú talapzatra latin keresztet állítottak. A talapzat homlokzati oldalán ukrán nyelvű szöveg áll:

**Мир праху воїнів (росіян,
українців, русинів, німців,
австрійців, угорців, чехів,
словаків) убієнних в боях
першої світової війни
на перевалах Карпат
в 1914 році**

Alatta egy ismeretlen ukrán szerző sorai:

**Ми гори Карпати кровію полили,
Ми голови тут чесно зложили...
В одну домовину всіх положили.
Щоб люди в майбутньому в мирі жили**

Magyarul:

**Béke az első világháború
harcaiban 1914-ben
a Kárpátok hágóin elesett
(orosz, ukrán, ruszin,
német, osztrák, magyar,
cseh, szlovák)
harcosok poraira**

A szabadvers magyar értelmezése:

**Mi a Kárpátok bérceit vérünkkel öntöttük,
Örök nyugalomra tisztességgel itt hajtottuk fejünket...
Valamennyiünket egy sírba fektettek,
Hogy a jövőben az emberek békében éljenek.**

A talapzat hátoldalán az állítatókat örökítették meg:

**Від колективу лікувально
оздоровчого комплексу
«Форель»
с. Жданієво**

Magyarul:

**Zsdanyijevo
„Forely”
gyógyüdülő komplexum
kollektívájától**

Ebben a feliratban a település neve tévesen a-val lett írva, helyesen: Жданієво, magyarul *Szarvasháza*.

Az első világháborús katonatemető mai emlékműve, háttérben a sziklatömbbel. Kovács Sándor felvétele.

ORSZÁGZÁSZLÓ VEZÉRSZÁLLÁSON

Az anyaországhoz történt visszacsatolás után Vezérszálláson állomásozott a 25. határvadász-, 1943. október 1-től hegyivadász-zászlóalj. Felépült lakatanyájukkal szemközt, a kis téren hősi emlékművet emeltek, amely egyben a falu országzászlós emlékműve is volt. Tervezője nem ismeretes, de nagy valószínűséggel a zászlóalj tisztjei, katonái közül kerülhetett ki. Az emlékmű négyszögletes, fogazatos bástyára emlékeztető, zárt talapzatát hátul uszályszerű végződés egészítette ki. A homlokzat síkjából előre ugró központi elem hangsúlyos szerepet kapott, rajta három emléktábla volt látható. Sajnos a táblák szövege nem ismert. Annyit tudunk, hogy az egyik márványtáblára felvették a zászlóalj 1941. évi hadjáratában elesett néhány katonájának a nevét. A központi elem tetejét turulmadár díszítette. A zászlóárbc rudja a központi elem mögött meredt az ég felé.

Sajnos bővebb információra nem sikerült bukkanni. A szovjet korszakban ez az emlékmű is osztozott a többi hasonló emlékmű sorsában. Lerombolták.

A vezérszállási Országzászló Emlékmű. Illésfalvi Péter gyűjteménye.